

Bài 12

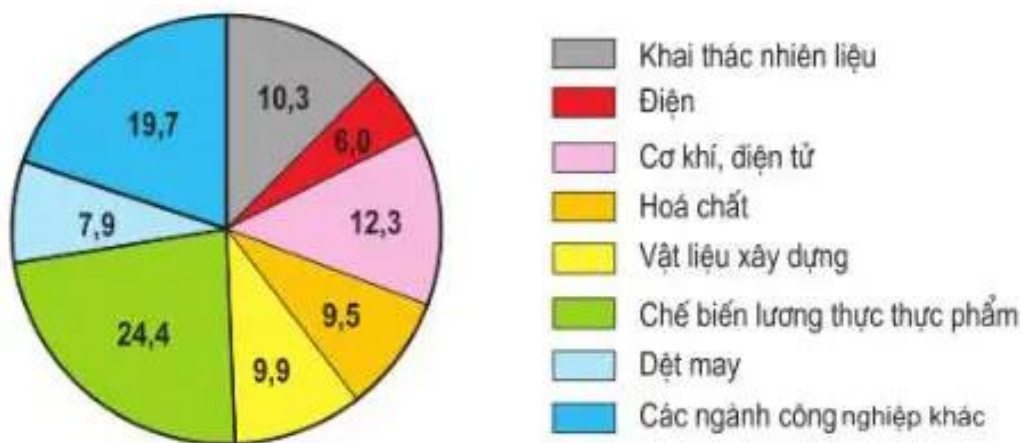
SỰ PHÁT TRIỂN VÀ PHÂN BỐ CÔNG NGHIỆP

Công nghiệp nước ta đang phát triển nhanh, với cơ cấu ngành đa dạng, trong đó có những ngành công nghiệp trọng điểm. Công nghiệp phân bố tập trung ở một số vùng, nhất là ở Đông Nam Bộ và Đồng bằng sông Hồng.

I. CƠ CẤU NGÀNH CÔNG NGHIỆP

Hệ thống công nghiệp của nước ta hiện nay gồm có các cơ sở nhà nước, ngoài nhà nước và các cơ sở có vốn đầu tư nước ngoài.

Nước ta có đầy đủ các ngành công nghiệp thuộc các lĩnh vực. Một số ngành công nghiệp trọng điểm đã được hình thành ; đó là những ngành chiếm tỉ trọng cao trong giá trị sản lượng công nghiệp, được phát triển dựa trên những thế mạnh về tài nguyên thiên nhiên, nguồn lao động, nhằm đáp ứng nhu cầu thị trường trong nước và tạo ra nguồn hàng xuất khẩu chủ lực. Sự phát triển của những ngành này có tác động thúc đẩy sự tăng trưởng và chuyển dịch cơ cấu kinh tế.

Hình 12.1. Biểu đồ tỉ trọng của các ngành công nghiệp trọng điểm trong cơ cấu giá trị sản xuất công nghiệp, năm 2002 (%)

Dựa vào hình 12.1, hãy xếp thứ tự các ngành công nghiệp trọng điểm của nước ta theo tỉ trọng từ lớn đến nhỏ.

Hình 12.2. Lược đồ công nghiệp khai thác nhiên liệu và công nghiệp điện, năm 2002

II. CÁC NGÀNH CÔNG NGHIỆP TRỌNG ĐIỂM

1. Công nghiệp khai thác nhiên liệu

Công nghiệp khai thác than phân bố chủ yếu ở vùng than Quảng Ninh, gần đây mỗi năm sản xuất khoảng từ 15 đến 20 triệu tấn. Than được khai thác lộ thiên là chính, còn lại là khai thác hầm lò.

Các mỏ dầu khí hiện nay được phát hiện và khai thác chủ yếu ở vùng thềm lục địa phía Nam. Hàng trăm triệu tấn dầu và hàng tỉ mét khối khí đã được khai thác. Dầu thô là một trong những mặt hàng xuất khẩu chủ lực của nước ta hiện nay.

Hãy xác định trên hình 12.2 các mỏ than và dầu khí đang được khai thác.

2. Công nghiệp điện

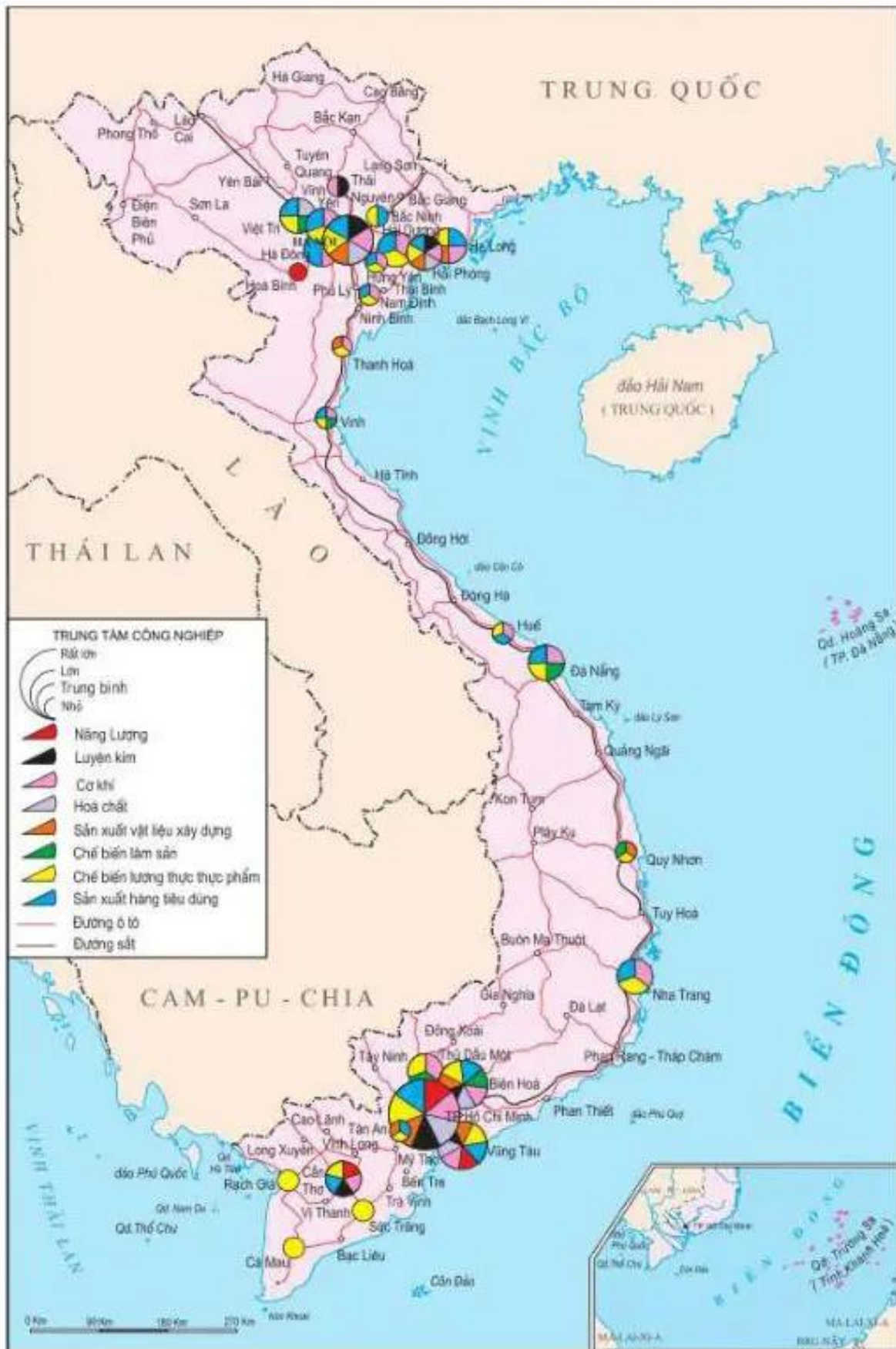
Công nghiệp điện ở nước ta bao gồm nhiệt điện và thủy điện. Hiện nay, mỗi năm đã sản xuất trên 40 tỉ kWh và sản lượng điện ngày càng tăng để đáp ứng nhu cầu của nền kinh tế. Các nhà máy thủy điện lớn là Hoà Bình, Y-a-ly, Trị An,... Nhà máy thủy điện Sơn La đang xây dựng sẽ là nhà máy thủy điện lớn nhất nước ta. Tổ hợp nhiệt điện lớn nhất là Phú Mỹ (tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu) chạy bằng khí. Nhà máy nhiệt điện Phả Lại là nhà máy nhiệt điện chạy bằng than lớn nhất cả nước.

3. Một số ngành công nghiệp nặng khác

Công nghiệp cơ khí – điện tử là ngành có cơ cấu sản phẩm hết sức đa dạng. Các trung tâm công nghiệp cơ khí – điện tử lớn nhất là Thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội và Đà Nẵng. Ngoài ra là các trung tâm Thái Nguyên, Hải Phòng, Vinh, Biên Hoà, Cần Thơ,...

Công nghiệp hoá chất có sản phẩm được sử dụng rộng rãi trong sản xuất và sinh hoạt. Các trung tâm công nghiệp hoá chất lớn nhất là Thành phố Hồ Chí Minh, Biên Hoà (Đồng Nai), Hà Nội, Hải Phòng, Việt Trì – Lâm Thao (Phú Thọ)...

Công nghiệp sản xuất vật liệu xây dựng có cơ cấu khá đa dạng. Các nhà máy xi măng lớn, hiện đại đã được xây dựng, tập trung nhất là ở vùng Đồng bằng sông Hồng và Bắc Trung Bộ. Các cơ sở sản xuất vật liệu xây dựng cao cấp tập trung ở ven các thành phố lớn, nơi có nhu cầu lớn về các loại sản phẩm này.

Hình 12.3. Lược đồ các trung tâm công nghiệp tiêu biểu của Việt Nam, năm 2002

4. Công nghiệp chế biến lương thực thực phẩm

Đây là ngành công nghiệp chiếm tỉ trọng lớn nhất trong cơ cấu giá trị sản xuất công nghiệp. Các phân ngành chính là :

- Chế biến sản phẩm trồng trọt (xay sát, sản xuất đường, rượu, bia, nước ngọt, chế biến chè, thuốc lá, cà phê, dầu thực vật).
- Chế biến sản phẩm chăn nuôi (chế biến thịt, trứng, sữa), thực phẩm đông lạnh, đồ hộp,...
- Chế biến thủy sản (làm nước mắm, sấy khô, đông lạnh,...).

Công nghiệp chế biến lương thực thực phẩm phân bố rộng khắp cả nước. Tập trung nhất là ở Thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội, Hải Phòng, Biên Hoà, Đà Nẵng.

5. Công nghiệp dệt may

Là ngành sản xuất hàng tiêu dùng quan trọng của nước ta, công nghiệp dệt may dựa trên ưu thế về nguồn lao động rẻ. Các sản phẩm của ngành may đã được xuất khẩu đi nhiều nước trên thế giới và là một trong những mặt hàng xuất khẩu chủ lực của nước ta. Các trung tâm dệt may lớn nhất cả nước là Thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội, Đà Nẵng, Nam Định,...

Tại sao các thành phố trên là những trung tâm dệt may lớn nhất nước ta ?

III. CÁC TRUNG TÂM CÔNG NGHIỆP LỚN

Hai khu vực tập trung công nghiệp lớn nhất cả nước là Đông Nam Bộ và Đồng bằng sông Hồng. Thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội là hai trung tâm công nghiệp lớn nhất cả nước.

Dựa vào hình 12.3, hãy xác định hai khu vực tập trung công nghiệp lớn nhất cả nước. Kể tên một số trung tâm công nghiệp tiêu biểu cho hai khu vực trên.

Công nghiệp nước ta có cơ cấu đa dạng. Các ngành công nghiệp trọng điểm chủ yếu vẫn dựa trên những thế mạnh về tài nguyên thiên nhiên như công nghiệp khai thác nhiên liệu, công nghiệp chế biến lương thực thực phẩm hoặc dựa trên thế mạnh về lao động như công nghiệp dệt may.

Các trung tâm công nghiệp lớn nhất là Thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội.

Công nghiệp đang phát triển mạnh mẽ để đáp ứng nhu cầu công nghiệp hoá đất nước.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. *Hãy chứng minh rằng cơ cấu công nghiệp nước ta khá đa dạng.*
2. *Dựa vào hình 12.3 và hình 6.2, hãy xác định các trung tâm công nghiệp tiêu biểu cho các vùng kinh tế ở nước ta.*
3. *Điền vào lược đồ trống Việt Nam các mỏ than, dầu khí đang được khai thác, các nhà máy thủy điện và nhiệt điện lớn.*